

LAETARE

8/9

KWARTALNIK WYDAWANY PRZEZ WYŻSZE METROPOLITANE SEMINARIUM DUCHOWNE W WARSZAWIE

CO MOGĄ ŚWIECCY W KOŚCIELE

M. GOGACZ S. GRABSKA M. JUREK
T. MAZOWIECKI KS. W. AL. NIEWĘGŁOWSKI
Z. NOSOWSKI KS. L. SLIPEK M.D. ZDORT
T. ZUBILEWICZ

W OCZEKIWANIU NA BEATYFIKACJĘ
PRYMAS TYSIACLECIA – KAPŁAN WIERNY EWANGELII
CZY MOŻNA PAKTOWAĆ Z DIABŁEM?

CHLEB CODZIENNOŚCI

LAETARE

kwartalnik wydawany przez
Wyższe Metropolitalne Seminarium Duchowne
św. Jana Chrzciciela w Warszawie

8-9/2000

Warszawa 2000

dzięki ruchom odnowy Kościoła. Ale nadal wielu jest zamkniętych w swojej parafii. Oczekiwałbym jednak duszpasterstwa bardziej zbliżonego do potrzeb wiernych. W wielu kościołach jest przerost formy nad treścią. Czy ksiądz może poznać swoich parafian, jeśli widzi ich przez dziesięć minut podczas wizyty bożonarodzeniowej? Chyba za mało jest też wspólnych akcji podejmowanych przez obie strony. Ale do tego trzeba większej świadomości ze strony świeckich i kółko się zamyka.

* * *

dk. Tomasz Jakubiak

KOŚCIÓŁ O ŚWIECKICH

Każdy człowiek ochrzczony jest albo był świeckim. Prawdopodobnie słowo to słyszeliśmy już wiele razy w swoim życiu. Kto z nas tak naprawdę zdobył się na chwilę refleksji, co to właściwie znaczy i jaki ma wpływ to na moje życie? Z pomocą w rozwiązywaniu tego problemu może przyjść nauczanie Kościoła.

1. Godność świeckiego

Sobór Watykański II wielokrotnie podkreśla w swoich dokumentach wielką rolę, jaką odgrywają świeccy w życiu Kościoła. Mówiąc o świeckich, mam na myśli wszystkich wiernych chrześcijan nie będących członkami stanu kapłańskiego i stanu zakonnego prawnie ustanowionego w Kościele (KKK nr 897). Jak zauważa Sobór: są oni pełnoprawnymi członkami Kościoła, objętymi jego tajemnicą i obdarzonymi specyficznym powołaniem, którego celem w sposób szczególny jest „szukanie Królestwa Bożego”. Szukanie to nie jest czymś obcym w stosunku do życia człowieka, ale realizuje się ono poprzez postępowanie zgodnie z wolą Bożą we wszystkich jego dziedzinach. Pius XII mawiał, że świeccy zajmują pierwsze miejsce w szeregu Kościoła. Z tego też wynika konieczność uświadamiania sobie przez nich faktu, że nie tylko należą do Kościoła, ale że sami są Kościołem, tzn. wspólnotą wiernych żyjących na ziemi pod jednym przewodnictwem Papieża oraz pozostających z nim w łączności Biskupów.

Dla nakreślenia „sylwetki” świeckiego, należy najpierw zrozumieć łaskę, jaką Bóg przez chrzest święty obdarza człowieka. Chrzęścianie za sprawą Ducha Świętego są synami Bożymi. To Duch Święty czyni ich również członkami Chrystusowego Ciała. Przez chrzest otrzymuje się, udział w potrójnym urzędzie Jezusa Chrystusa – kapłańskim, prorockim i królewskim, oczywiście w sobie właściwym wymiarze. Udział w tym urzędzie rozwija się przez bierzmowanie, zaś znajduje swoje spełnienie i pełne oparcie w Eucharystii.

Uczestnicząc w urzędzie kapłańskim Chrystusa, świeccy łączą się z Jezusem w ofierze. Ofiarowują samych siebie i wszystkie swoje uczynki Bogu Ojcu w czasie Eucharystii. Pełnią to kapłaństwo poprzez przyjmowanie sakramentów, modlitwę i dziękczynienie, świadectwo życia świętobliwego, zaparcie się siebie i czynną miłość. Jak mówi Sobór: wszystkie uczynki, modlitwy i apostołskie przedsięwzięcia, życie małżeńskie i rodzinne, codzienna praca, stają się duchowymi ofiarami miłymi Bogu. Wypoczynek ducha i ciała (jeśli odbywają się w Duchu), a nawet cierpliwe znoszenie utrapień życia, także mogą się Bogu podobać. Należy przy tym pamiętać, że kapłaństwo powszechne wiernych (o którym tu przecież mowa) i kapłaństwo urzędowe – służebne, choć różnią się istotą i stopniem, jednak są sobie wzajemnie przyporządkowane.

Udział w prorockim urzędzie Chrystusa, uprawnia i zobowiązuje świeckich do przyjęcia z wiarą Ewangelii i głoszenia jej słowem i czynem oraz demaskowania wszelkich przejawów zła. Wypełnienie tego zadania jest możliwe pod warunkiem, że uda się przezwyciężyć rozdzźwięk pomiędzy Ewangelią a własnym życiem. Aby było to możliwe powinni czerpać natchnienie i siłę z Ewangelii do całego swojego działania w rodzinie, w pracy oraz na polu społecznym.

Mając udział w urzędzie królewskim, ochrzczeni są przez Chrystusa wezwani do służenia i rozszerzania Królestwa Bożego na ziemi. Wypełnianie tegoż urzędu polega przede wszystkim na duchowej walce z grzechem, który próbuje „zakrólować” w człowieku. Chrześcijanin spełniając urząd królewski, poprzez dar z siebie (w miłości i sprawiedliwości), służy Jezusowi obecnemu we wszystkich braciach.

Jak widać obowiązek i prawo do apostołstwa świeccy otrzymują na mocy chrztu. Wszyscy w sobie przystępny sposób powinni zaprowadzać już teraz na ziemi Królestwo Niebieskie. Chrzest nie odrywa od świata, lecz powierza powołanie, które właśnie w świecie winno się urzeczywistniać. Bóg powołuje człowieka do tego by ten, wykonując swoje zadania codzienne, przyczyniał się do uświęcenia świata na kształt zaczynu, od wewnątrz. Według Konstytucji *Lumen gentium* dla spełnienia zadań, wynikających z tych urzędów, Bóg udziela wiernym Ducha Świętego oraz liczne charyzmaty, które winny być wykorzystywane w Kościele i świecie dla dobra ludzi i budowania Kościoła.

Wskutek swej przynależności do Kościoła, wszyscy wierni otrzymują powszechne powołanie do świętości. Powołanie ludzi świeckich do świętości oznacza wezwanie do tego, by żyli wedle Ducha w tym miejscu i czasie, w którym stawia ich Bóg. Życie wedle Ducha, które wydaje owoc uświęcenia, wymaga, by naśladowując Jezusa Chrystusa przyjęli oni Jego błogosławieństwa, słuchali i rozważali słowa Boże, świadomie i aktywnie uczestniczyli w liturgicznym i sakramentalnym życiu Kościoła oraz pamiętali o osobistej, rodzinnej i wspólnotowej modlitwie. Wzywa się ich także do tego, by byli spragnieni sprawiedliwości, praktykowali miłość we wszystkich sytuacjach życiowych i służyli braciom, zwłaszcza najmniejszym, ubogim i cierpiącym. Powszechne po-

wołanie do świętości obejmuje świeckich, tak samo jak i duchownych.

W odpowiedzi na swoje powołanie, świeccy winni traktować codzienne zajęcia jako okazje do tego, by zbliżyć się do Boga, spełniać Jego wolę i służyć innym ludziom, prowadząc ich do łączności z Nim. Owocność całej działalności świeckich zależy przede wszystkim od ich osobistego zjednoczenia z Chrystusem. Duże znaczenie mają również kwalifikacje zawodowe, zmysł rodzinny i obywatelski oraz cnoty odnoszące się do życia społecznego, tj. uczciwość, poczucie sprawiedliwości, szczerość, uprzejmość, siła ducha.

Jak czytamy w Adhortacji *Christifideles laici*, na drodze życia apostołskiego świeccich pojawiają się także trudności i niebezpieczeństwa. Są nimi przede wszystkim dwie pokusy, którym nieraz nie potrafią oni stawić czoła: pokusa tak wielkiego angażowania się w posługi i zadania kościelne, że prowadzi to często do zaniedbywania w spełnianiu swych obowiązków na polu zawodowym, społecznym, gospodarczym, kulturalnym i politycznym; oraz pokusa oddzielania wiary od życia.

2. Cel apostołstwa

Posłannictwo Kościoła zmierza do zbawienia wszystkich ludzi, które osiąga się poprzez wiarę w Chrystusa i Jego łaskę. Jak mówi Konstytucja *Lumen gentium*, wszyscy ochrzczeni zostali powołani do tego, aby z całych swoich sił przyczyniali się do wzrastania Kościoła i do jego ustawicznego uświęcenia. Ludzie świeccy są szczególnie powołani do uobecniania i uaktywniania Kościoła w takich miejscach i okolicznościach, gdzie jedynie przy ich pomocy może stać się on obecny. Dlatego też słowem i czynem ukazują

światu ewangeliczne orędzie Chrystusa, które można streścić w jednym zdaniu: Bóg cię kocha, Chrystus przyszedł dla ciebie, Chrystus dla ciebie jest „Drogą, i Prawdą, i Życiem!” (J 7.4,6). Istotnym i centralnym zadaniem posługi, do której sprawowania Kościół – a w nim katolicy świeccy – są powołani, stanowi uświadamianie sobie i innym nienaruszalnej godności każdej osoby ludzkiej. Faktyczne uznanie osobowej godności każdej ludzkiej istoty wymaga poszanowania, obrony i popierania jej praw. Chociaż wszyscy ludzie są wezwani do uznania osobowej godności każdego człowieka, zadanie to w szczególny sposób spoczywa na niektórych świeckich: rodzicach, wychowawcach, pracownikach służby zdrowia oraz osobach sprawujących władzę gospodarczą i polityczną.

Człowiek świecki będąc jednocześnie wyznawcą wiary i obywatelem, winien zawsze kierować się sumieniem uformowanym zgodnie z nauczaniem Jezusa Chrystusa i szukać okazji do głoszenia Chrystusa. W związku ze wzmagającymi się atakami na religię chrześcijańską, ochrzczeni w miarę swoich uzdolnień i wykształcenia są zachęcani przez Sobór Watykański II do obrony, wyjaśniania, a także dostosowywania zasad chrześcijańskich do obecnych problemów. Ponieważ używanie rzeczy doczesnych uległo znacznemu wypaczeniu na przestrzeni lat, świeccy powinni podjąć trud odnowy porządku doczesnego tak, aby nie przysłaniał on swojego Stwórcy, a prawa kierujące nim były uzgodnione z normami, wynikającymi z podstawowych zasad życia chrześcijańskiego. Dzięki swojej kompetencji i przez swoją działalność, umocnioną łaską Chrystusową, powinni przyczyniać się do doskonalenia dóbr stworzonych przez pracę, technikę i cywilizację społeczną, zgodnie z przeznaczeniem, jakie wyznaczył im Stwórca. Dobra te powinny przyczyniać się do wzrostu wszystkich ludzi.

Z największego przykazania miłości Boga i bliźniego wynika kolejne zadanie – miłosierdzie względem ubogich i chorych oraz tzw. dzieło miłosierdzia i wzajemnej pomocy. Działalność charytatywna może i powinna ogarnąć swym zasięgiem wszystkich bez wyjątku ludzi i wszystkie ich potrzeby. Obowiązek pomocy ciąży przede wszystkim na zamożnych jednostkach i narodach.

Dzisiejsze warunki życia, zdaniem ojców soborowych, wymagają od świeckich intensywniejszego i szerzej zakrojonego apostołstwa niż dawniej. Ustawiczny przyrost ludności, postęp nauki i umiejętności technicznych, zacieśniające się stosunki międzyludzkie, rozszerzyły dotychczasowe dziedziny ich apostołstwa oraz wyłoniły nowe problemy, wymagające czujności i zainteresowania. Tego rodzaju apostołstwo staje się tym bardziej potrzebne, im liczniejsze dziedziny ludzkiego życia uzależniły się od porządku religijnego i etycznego – tzn. nie są obojętne dla człowieka. Bierność, która zawsze była postawą nie do przyjęcia, dziś staje się winą. Nikomu nie godzi się trwać w bezczynności – jak zauważa Jan Paweł II w Adhortacji *Christifideles laici*. Wszystko, co skłania ludzi do grzechu powinno być przez nich wspólnymi siłami uzdrowione tak, aby stosowało się do zasad sprawiedliwości.

3. Przygotowanie do apostołstwa

Po to, aby apostołstwo było skuteczne musi być przygotowane. Oprócz zwyczajnej formacji wspólnej chrześcijanom, liczne formy apostołatu wymagają specyficznego i szczególnego przygotowania. Podstawowym celem formacji świeckich jest coraz pełniejsze odkrywanie przez nich własnego powołania i coraz większa gotowość do tego, by nim żyć. Warunkami, od których zależy odkry-

wanie konkretnej woli Pana, odnoszącej się do naszego życia są pełne gotowości i uważne wsłuchiwanie się w słowo Boże i naukę Kościoła, synowska i wytrwała modlitwa, korzystanie z mądrego i troskliwego kierownictwa duchowego, rozpoznawanie w świetle wiary otrzymanych darów i talentów, a także sytuacji społecznych i historycznych, w których wypadło nam żyć.

Przygotowanie ogólne musi być dostosowane do uzdolnień i warunków życia każdego człowieka. Wymaga ono obycia kulturalnego, praktycznego i technicznego. Ponadto potrzebne jest (na miarę swoich możliwości) przygotowanie duchowe i doktrynalne. Obowiązkiem każdego, a szczególnie osób dojrzałych, jest samodzielne przygotowanie do apostołstwa. Wierni powinni uczyć się odróżniać prawa i obowiązki, które spoczywają na nich, jako na członkach Kościoła od tych, które są właściwe członkom społeczności ludzkiej. Jak podaje przytaczana wcześniej Konstytucja *Lumen gentium*, w każdej sprawie ochrzczeni mają kierować się sumieniem chrześcijańskim, gdyż żadna działalność ludzka, nawet w sprawach doczesnych, nie może być wyjęta spod władzy Boga.

Jak czytamy w Deklaracji *Gravissimum educationis* obowiązek do wychowania dzieci w najwyższym stopniu ciąży na rodzicach. Szczególnie zaś w rodzinie chrześcijańskiej, ubogaconej łaską sakramentu małżeństwa i wynikającymi z niego obowiązkami, należy już od najwcześniejszego wieku uczyć dzieci, zgodnie z wiarą otrzymaną na chrzcie, poznawania i czci Boga, a także miłowania bliźniego. Przez rodzinę dzieci wprowadzane są do obywatelskiej wspólnoty ludzkiej i Kościoła. Obowiązek wychowawczy w szczególności należy do Kościoła, ponieważ ma on zadanie wskazywania wszystkim ludziom drogi zbawienia. Świeccy powinni popierać i rozwijać takie dzieła wychowania, które mają na celu przezwyciężenie kultury egoizmu, nienawiści, zemsty i wro-

gości, a równocześnie przyczyniają się do wzrostu solidarności pomiędzy wszystkimi ludźmi. (Wspomniana deklaracja poświęca uwagę także innym środkom wychowawczym takim jak np. szkoła.)

Na rodzicach ponadto spoczywa obowiązek przysposabiania dzieci od najmłodszych lat do coraz lepszego poznawania miłości Boga ku wszystkim ludziom i uczenia troski o potrzeby bliźniego – duchowe i materialne. Aby miłość wzrastała w duszy i wydawała owoce, każdy wierny winien słuchać słowa Bożego, wypełniać wolę Bożą, uczestniczyć często w sakramentach, a zwłaszcza w Eucharystii i świętych czynnościach oraz praktykować ustawicznie modlitwę, ochoczą posługę braterską, walkę z egoizmem. Każdy człowiek obserwując siebie, może odkryć talenty, którymi obdarzył go Bóg, aby owocniej je wykorzystać dla dobra innych.

Sobór przypomina, że oprócz wcześniej wspomnianych, wiele jest środków, które pomagają w coraz lepszym przygotowaniu się do apostołstwa. Są nimi zebrania, kongresy, rekolekcje, ćwiczenia duchowe, częste zjazdy, konferencje, książki, czasopisma służące do zdobycia głębszego poznania Pisma świętego i nauki katolickiej, do pielęgnowania życia duchowego i do poznania warunków panujących na świecie oraz do znalezienia i wypróbowania stosownych metod. W Dekrecie *Inter mirifica* ojcowie soborowi poświęcili wiele uwagi szczególnemu środkowi apostołstwa, to znaczy mass mediom. Ożywianie ich duchem humanizmu i chrześcijaństwa tak, aby odpowiadały oczekiwaniom ludzkości i zamierzeniom Boga, spoczywa właśnie na świeckich. Wszyscy, którzy ich używają powinni znać zasady porządku moralnego i ściśle je w tej dziedzinie wcielać w życie. Winni mieć też przed oczyma warunki i wszystkie okoliczności, jak cel, osoby, miejsce, czas, si-

ła oddziaływania i inne, w jakich dokonuje się przekaz, a które mogą zmienić lub wypaczyć jego godziwość.

4. Różne formy apostołstwa

Pierwszym i podstawowym zadaniem przed podjęciem się jakiegokolwiek formy apostołstwa jest, jak zauważa Jan Paweł II, przyjrzenie się rzeczywistości, która nas otacza. Należy dostrzec wartości i problemy, niepokoje i nadzieje, osiągnięcia i porażki świata, którego sytuacja gospodarcza, społeczna, polityczna i kulturalna jest dosyć trudna. Ale ten właśnie świat jest, jak mówi papież, winnicą, na której ochrzczeni wypełniają swoją misję.

Zdaniem Soboru Watykańskiego II, najważniejsze jest apostołstwo indywidualne świeckich. Ono stoi u podstawy każdego innego działania apostołskiego. Każdy katolik świecki powinien mieć zawsze świadomość tego, że jest „członkiem Kościoła”, czyli osobą, której dla dobra wszystkich powierzone zostało oryginalne, niezastąpione i ściśle osobiste zadanie. Na świadectwo indywidualne świeckiego składają się świadectwo całego życia, głoszenie i wyjaśnianie Chrystusa mową – w miarę swoich możliwości i warunków, wprowadzanie miłości w czyn. W apostołowaniu świeckich nie można zapominać o modlitwie, kulcie publicznym czy pokucie, które pomagają przyczyniać się do zbawienia świata.

Ważną formą apostołstwa jest apostołstwo zespołowe, ukazujące jedność Kościoła w Chrystusie. Według Dekretu *Apostolicam actuositatem* istnieje dzisiaj szczególna konieczność zespolenia sił ludzi świeckich. Zbiorowe apostołstwo winno cechować się otwartością i ukierunkowaniem na wszystkich potrzebujących pomocy. Winno wychodzić naprzeciw drugiemu człowiekowi. Istnieje głęboka racja natury teologicznej, która uzasadnia zrzeszanie

się świeckich: przyczyna eklezjologiczna, wyraźnie uznana przez Sobór Watykański II, widzący w apostołstwie zespołowym „znak wspólnoty i jedności Kościoła w Chrystusie”.

Jak podaje wspomniany powyżej dekret: „Zachowując należyty stosunek do władz kościelnych, świeccy mają prawo zakładać stowarzyszenia, kierować nimi i wstępować do już istniejących.” Należy jednak przy tym pamiętać o przydatności powstających stowarzyszeń oraz o tym, że aby jakakolwiek inicjatywa mogła przybrać miano „katolickiej”, wymagana jest do tego zgoda prawowitej władzy kościelnej. Nie należy wystrzegać się współpracy katolików z innymi chrześcijanami oraz tymi, którzy nie będąc chrześcijanami uznają te same wartości. Przez tak rozwiniętą i roztropną współpracę na polu działalności doczesnej, według ojców soborowych, świeccy mogą świadczyć o Chrystusie.

5. Różne dziedziny apostołstwa

Nie trudno dziś przyjąć, że wszyscy członkowie Kościoła – również świeccy – mogą i powinni uczestniczyć w jego misji głoszenia i niesienia Chrystusa światu. Tę cechę Kościoła podkreślali wielokrotnie papieże, Sobór Watykański II i synody biskupów w nawiązaniu do Pisma świętego i Tradycji. We wspólnotach kościelnych działalność świeckich jest do tego stopnia konieczna, że bez niej apostołstwo samych pasterzy nie może być w pełni skuteczne. Świeccy powinni przyzwyczajać się do działania w parafii w jedności ze swoim kapłanem. Czasami mogą być też powoływani w różny sposób do bardziej bezpośredniej współpracy z apostołatem hierarchii (np. poprzez uczestnictwo w różnych komisjach). Aby w sposób właściwy uczestniczyć w życiu Kościoła, muszą mieć wyraźnie określoną wizję tego, czym jest Kościół.

Świecki katolik nie może nigdy zamknąć się w sobie, odizolować duchowo od wspólnoty. Musi żyć w nieustannym kontakcie z innymi, z mocnym poczuciem więzi, jaka go łączy z drugim człowiekiem. Duch Pański obdarza świeckiego, podobnie jak innych ochrzczonych, licznymi charyzmatami. Zachęca go do różnych posług i zadań. Przypomina mu – tak jak przypomina innym w odniesieniu do niego – że wszystko to, co go wyróżnia, nie jest większą godnością, lecz zdolnością służenia. Charyzmaty, urzędy, funkcje i posługi świeckiego katolika istnieją we wspólnocie i dla wspólnoty. Są uzupełniającym się nawzajem bogactwem i mają służyć dobru wszystkich pod mądrym kierownictwem pasterzy, do których też należy sąd o autentyczności charyzmatów.

Wielkim polem działalności świeckich poza parafią i diecezją jest rodzina. To ona, jak i samo małżeństwo, stanowią pierwszą płaszczyznę ich zaangażowania społecznego. Obowiązkiem małżonków, jak zauważa Sobór, jest ukazywanie i potwierdzanie swoim życiem nierozzerwalności i świętości węzła małżeńskiego; podkreślanie prawa i obowiązku rodziców i opiekunów do chrześcijańskiego wychowania dzieci. Dalej wspomina o obronie godności i należytej autonomii rodziny, która wypełnia swoje posłannictwo przez modlitwę i wzajemną miłość. To za pomocą miłości i modlitwy małżonkowie podtrzymują się wzajemnie w łasce. (Przykład miłości Chrystusa do Kościoła mogą również dawać wdowy i wdowcy oraz ludzie niezwiązani małżeństwem, acz w inny sposób niż czynią to małżonkowie.) Według Dekretu *Apostolicam actuositatem* spośród różnych rodzajów apostołstwa rodzinnego na wyszczególnienie zasługują następujące: adoptowanie opuszczanych dzieci, gościnne przyjmowanie przybyszów, pomoc w prowadzeniu szkół, służenie radą i pomocą materialną młodzieży. Dekret mówi także o takich działaniach apostołskich, jak pomaga-

nie narzeczonym, by lepiej przysposobili się do małżeństwa, udział w katechizacji, wspieranie małżonków i rodzin przeżywających trudności materialne lub moralne, zapewnianie starcom nie tylko niezbędnych środków do życia, ale także słusznego udziału w owocach postępu gospodarczego. Zadania w tej dziedzinie można w sposób właściwy wypełnić wówczas, gdy jest się przekonanym o jedynej i niezastąpionej wartości rodziny dla rozwoju społeczeństwa.

Dokumenty Kościoła poświęcają uwagę także młodzieży. Ich zwiększone znaczenie w społeczeństwie wymaga od nich wzmożonej działalności apostolskiej. Ludzie młodzi powinni stać się pierwszymi i bezpośrednimi apostołami młodzieży przez osobistą działalność apostolską w gronie swoich rówieśników. Winni mieć przy tym na uwadze środowisko społeczne, w którym żyją.

Kolejnym zadaniem, którego nikt inny nie może wypełnić poza świeckimi, jest staranie się o kształtowanie w duchu chrześcijańskim sposobu myślenia i obyczajów, praw oraz ustroju własnej społeczności. To posłannictwo świeccy wypełniają przede wszystkim przez zgodność życia z wiarą, rzetelność w każdym zajęciu, miłość braterską, pełną świadomość swojej roli w budowaniu społeczeństwa. Zdaniem ojców soborowych olbrzymie pole działalności apostolskiej otwiera się dla świeckich na terenie narodowym i międzynarodowym. Kochając swój naród i pełniąc rzetelnie powinności obywatelskie, winni poczuwać się do obowiązku popierania prawdziwego dobra wspólnego. Swoją opinią powinni wywierać nacisk w tym kierunku, by władza świecka była sprawiedliwie wykonywana, a prawa odpowiadały wymogom prawa moralnego i dobra wspólnego. Świeccy nie mogą rezygnować z udziału w „polityce”, która służy wzrastaniu dobra wspólnego. Jak stwierdzali wielokrotnie ojcowie synodalni, prawo i obowiązek uczestni-

czenia w niej dotyczy wszystkich. Formy tego udziału, płaszczyzny, na jakich się on dokonuje, zadania i odpowiedzialność mogą być różne.

Ponadto pilnym i odpowiedzialnym zadaniem świeckich jest dawanie świadectwa tym wartościom ludzkim i ewangelicznym, które posiadają związek z działalnością polityczną. Są nimi między innymi: wolność, sprawiedliwość, solidarność, wierne i bezinteresowne oddanie sprawie wspólnego dobra, prosty styl życia, preferencyjna opcja na rzecz ubogich i najmniejszych. W kontekście przemian zachodzących w gospodarce należy przede wszystkim angażować się w rozwiązywanie problemów, związanych z rosnącym bezrobociem. Świeccy powinni walczyć o jak najszybsze położenie kresu licznym niesprawiedliwościom wynikającym z niewłaściwej organizacji pracy. Winni zabiegać o to, by miejsce pracy stało się miejscem poszanowania ich podmiotowości i praw. Jak zauważa Jan Paweł II, dla zrealizowania tego celu, muszą wykonywać swoją pracę z zawodową kompetencją, uczciwością i w duchu chrześcijańskim, traktując ją jako drogę do osobistego uświęcenia. Warto także zauważyć, że ojcowie soborowi w Konstytucji *Gaudium et spes* stwierdzają, iż ci, którzy posiadają talent do działalności politycznej, powinni się w tej dziedzinie przygotowywać i jej poświęcić, myśląc nie o zyskownym stanowisku, ale o drugim człowieku.

Ojcowie soborowi poświęcili także uwagę podróżującym. Według nich nie mogą oni zapominać, że wszędzie są głosicielami Chrystusa. Jak zauważa Papież, świadectwo wiary świeckich w krajach i obszarach, na których dotychczas Kościół nie jest jeszcze ustabilizowany, nosi charakter misyjny. Według Dekretu *Ad gentes divinitus*: „Gdziekolwiek Bóg stwarza okazję mówienia o tajemnicy Chrystusowej, tam trzeba wszystkim ludziom śmiało i sta-

nowczo mówić o żywym Bogu i o Jezusie Chrystusie, którego Bóg posłał dla zbawienia wszystkich ...”.

Ci, którzy zaangażowani są w różny sposób i na różnych szczeblach w dziedzinę pracy naukowej, techniki, medycyny, a także w działalność społeczną, prawodawczą czy gospodarczą, powinni odważnie podejmować „wyzwania” stawiane przez nowe problemy bioetyki. W obliczu „wyzwań” moralnych, których źródłem są nowe i ogromne możliwości technologiczne i które zagrażają nie tylko podstawowym prawom ludzkim, ale i samej biologicznej istocie rodzaju ludzkiego, jest sprawą najwyższej wagi, zdaniem następcy św. Piotra, by świeccy chrześcijanie – z pomocą całego Kościoła – podjęli się przywrócenia kulturze zasad autentycznego humanizmu. Winni dążyć do tego, aby rozwój i obrona praw człowieka znalazły solidne oparcie w samej jego istocie, którą objawił nam Bóg w Ewangelii.

Dokumenty soborowe poświęcają również uwagę ludziom ciężko pracującym. Według tych tekstów świeccy ci mogą poprzez dzieła ludzkie: doskonalić siebie, wspierać współobywateli, a także pomagać całej społeczności w osiągnięciu lepszego stanu. Upodabniając się do Chrystusa, który za ziemskich dni trudził się pracą rzemieślniczą, mają wznosić się na wyższy poziom świętości.

Wszyscy mający udział w posługiwaniu się mass mediami, zgodnie z Dekretem *Inter mirifica*, powinni spełniać swe zadania umiejętnie i w duchu apostołstwa, a nawet wspomagając w miarę możliwości działalność Kościoła przez uzdolnienia techniczne, ekonomiczne, kulturalne i artystyczne, tak by zawsze dawać świadectwo Chrystusowi. Winni wyprzedzać szkodliwe inicjatywy, szczególnie tam, gdzie postęp religijny i moralny wymaga pilniejszej aktywności.

Działalność apostołska nie jest zarezerwowana tylko dla ludzi młodych. Nie kończy się ona z chwilą przejścia na emeryturę. Także przed ludźmi starszymi otwarte są możliwości pracy apostołskiej. Winni oni odważnie podejmować ją, pokonując w zdecydowany sposób pokusy nostalgicznego zamykania się we wspomnieniach z przeszłości lub wycofania się z zaangażowania z powodu nowych trudności napotykanym w świecie. Ich rola w Kościele i w społeczeństwie nie kończy się z wiekiem, lecz przybiera nową formę.

Papież w swoim nauczaniu nie pomija osób chorych i cierpiących. Są one również powołane do pracy w winnicy Pana. Ciężar, który przygniata ich ciało i odbiera pogodę ducha, w żadnym wypadku nie zwalnia ich od pracy na rzecz uświęcania siebie i świata. Jest on wezwaniem do czynnego przeżywania powołania, którym Bóg obdarzył chorych oraz do udziału we wzrastaniu Królestwa Bożego w nowy, jeszcze cenniejszy sposób. Mogą oni swoje cierpienia łączyć z odkupieńczą ofiarą Chrystusa, a w ten sposób ich cierpienie staje się miłą Bogu ofiarą.

Ojcowie soborowi oraz Jan Paweł II, dostrzegając niezwykle ważną rolę, jaką odgrywają świeccy w życiu Kościoła, poświęcili wiele uwagi temu właśnie stanowi życia. Przychodząc z pomocą wiernym, ukazali wielką godność ludu Bożego, wynikającą z przyjętego chrztu. Swoje teksty, skierowane do wszystkich wiernych świeckich, zaopatrzyli w liczne wskazania, pozwalające odpowiedzieć na pytanie jak żyć i realizować swoje powołanie, tu i teraz, w konkretnej rzeczywistości. Refleksja nad nauczaniem Kościoła o świeckich, pozwala spojrzeć na własne życie w nowej perspektywie. Patrząc na swoje działania w świetle wiary, odkrywamy ich pełne znaczenie. Wychodząc ponad płaszczyznę czysto egzys-

tencjalną, czerpiemy z Dobrej Nowiny nowe siły i motywacje do wypełniania zadań i obowiązków, jakie spoczywają na nas. Wiadzimy, że nasze zaangażowanie w życie Kościoła i głoszenie Ewangelii nie jest żadną „dewocją” ani czymś niezwykłym, lecz prawem i obowiązkiem, których realizacji nie należy się bać. Sam Bóg wspiera nas łaską w drodze do świętości, do której każdy jest wezwany. Nie lękajmy się być świętymi!

Bibliografia:

Jan Paweł II, *Christifideles laici* (Adhortacja o powołaniu i misji świeckich w Kościele i w świecie dwadzieścia lat po Soborze Watykańskim II)

Jan Paweł II, *Katechezy o Kościele*, Kraków 1999

Katechizm Kościoła Katolickiego

Sobór Watykański II, *Ad gentes divinitus* (Dekret o działalności misyjnej Kościoła)

Sobór Watykański II, *Apostolicam actuositatem* (Dekret o apostołstwie świeckich)

Sobór Watykański II, *Gaudium et spes* (Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym)

Sobór Watykański II, *Gravissimum educationis* (Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim)

Sobór Watykański II, *Inter mirifica* (Dekret o środkach społecznego przekazywania myśli)

Sobór Watykański II, *Lumen gentium* (Konstytucja Dogmatyczna o Kościele)